Bilförmån eller egen bil
— ett diskussionsinlägg

Beskattningen av förmån av fri bil i tjänsten har skärpts under åren genom höjda normer för värderingen av privat användning av arbetsgivares bil. Från och med den 1 jan. 1980 kommer arbetsgivareavgifter att utgå även på förmån av fri bil, varvid värdet av förmånen fastställes till riksskatteverkets normer vid en privatkörning av 1.000 mil per år.

Ofta har den skattskyldige förmånstagaren inte samma uppfattning som taxeringsmyndigheterna om värdet resp. omfattningen av den fria bilförmånen. Bevismöjligheterna för den skattskyldige försvåras av att denne i regel inte anser sig ha tid med fortlöpande noteringar i en s.k. körjournal rörande bilresorna för arbetsgivaren/rörelsen resp. privatresorna.

När beskattningen av bilförmånen nått en höjd, som av förmånstagaren anses som oacceptabel, överväger denne ofta att av arbetsgivaren till marknadsvärdet utköpa bilen och att i fortsättningen själv stå för samtliga bilkostnader, medan arbetsgivaren får betala för resor i tjänsten enligt reseräkningar och enligt den taxa som det statliga resereglementet anger. En sådan bilersättning, som grundas på verkliga tjänsteresor — resor för företaget — och på det statliga resereglementet bör ju vara skattefri för mottagaren, lika väl för anställda i privat tjänst, som för statsanställda tjänstemän. Om ett sådant bilövertagande kombineras med en löneförhöjning till den anställde, så fastställd, att arbetsgivarens totala kostnader icke förändras torde den sistnämnde icke ha något att invända.

Innan den skattskyldige förmånstagaren tar steget över till att själv svara för bilägandet och bilkostnaderna gör han förmodligen någon kalkyl för att komma underfund med om han vinner eller förlorar på förändringen, exempelvis enligt nedanstående modeller/formler, vari följande förkortningar användes:

K = Totala bilkostnaden per år
B = Bilersättning från arbetsgivaren per år
F = Av skattemyndigheterna åsatt förmånsvärde för fri bil per år
L = Löneökning till den anställde p.g.a. dennes övertagande av de totala bilkostnaderna
m1 = Den skattskyldiges marginalskatt, exvis 0.75
m2 = Arbetsgivarens d:o, exvis 0,57 (AB)
p = Arbetsgivareavgiften i %, för 1980 ca 0.32

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:23:10

Alternativ I (Arbetsgivaren står för bilkostn.)		*Alternativ II (F.d. förmånstagaren står för bilkostn.)*	
Den anställde	Arbetsgivaren	Den anställde	Arbetsgivaren
	-K	-K	
-F.ml		+B	-B
	-F.p	+L	-L
		-Lm1	
			-Lp

Endast om Fml överstiger K -L(1-m1) -B vinner den anställde på att övergå till alt. II, dvs till att själv svara för bilkostnaderna mot ersättning för resor i tjänsten samt mot en viss löneförhöjning. Om F = L, dvs om lönetillskottet = förmånsvärdet får man att L + B bör vara = K, lönetillskottet plus bilersättningen bör överensstämma med de bilkostnader, totalt, som den anställde tar på sig. I så fall är alternativen likvärdiga.

Förmånstagarens vinst eller förlust genom övergång till bilägande återspeglas i följande formel (1):

Fml -K + L(1-m1) + B = vinst (+) eller förlust (-).

Arbetsgivarens vinst (+) eller förlust (-) genom övergången framgår av denna formel (2):

(1-m2). (K + Fp-L(1 + p) -B)

Nettoresultatet för förmånstagaren och arbetsgivaren tillsammantagna blir, Formel 3:

F (m1 + p-pm2) + L (m2 + pm2-p-m1) -m2(K-B).

I de fall arbetsgivarens situation i kostnadshänseende förutsättes bli oförändrad har endast formel (1) intresse.

Om f.d. förmånstagaren räknar med att hans större aktsamhet o. bättre skötsel av bilen kommer att medföra lägre totala bilkostnader per år vid ett övertagande förändras hans kalkyl så, att ett tillägg kan göras med den beräknade kostnadsbesparingen, varvid alt. II för hans del förbättras, relativt sett. I hans kalkyl för övertagandealternativet bör givetvis hänsyn tagas till risken för opåräknade kostnader t.ex. vid kollisioner etc.

I det följande illustreras formlerna med ett par exempel.

Exempel 1.

K (bilkostn) = 18.000. B (bilförmån) = 10.800. B (bilers.) = 9.000

L (löneökn.) = 9.000. ml (marginalskatt för förmånstagaren) = 0.70 (= 70%).

m2 (marginalskatt för arbetsgivaren) = 0.83 (= 83%). Arbetsgivareavgift (p) = 0.32 (= 32%).

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:23:10

Resultatet av bilövertagandet för den anställde förmånstagaren:
Fm1-K + L(1-m1) + B =
10.800x0.70-18.000 + 9.000 (1-0.70) + 9.000 = ... Kr. 1.260
Resultatet av förändringen för arbetsgivaren:
(1-m2) (K + Fp-L(1 + p)-B) =
0.17 (18.000 + 3.465-9.000x1.32-9.000) = ... Kr. 98
Sammanlagd vinst = ... Kr. 1.358

Exempel 2.
K = 20.000, F = 14.000, B = 8.000, L = 12.509, ml = 0.80, m2 = 0.57, p = 0.32
Resultatet av bilövertagandet för den anställde f.d. förmånstagaren:
Fm1-K + L (1-ml) + B =
14.100x0.80-20.000 + 12.509(1-0.80) + 8.000 = ... Kr. 1.782
Enär de totala kostnaderna för arbetsgivaren är oförändrade i de båda alternativen (20.000 + 4.512 = 12.509 + 4.003 + 8.000) har endast kalkylen för den anställde intresse.

K. Johansson

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:23:10